

DROGA DO UNIwersYTETU

Uniwersytet Gdański
i jego poprzedniczki
1945-1970

Wystawa zorganizowana
przez Muzeum
Uniwersytetu Gdańskiego

Kuratorki wystawy:

mgr Marta Szaszkiwicz - Muzeum Uniwersytetu Gdańskiego

mgr Magdalena Jaszczka - Muzeum Uniwersytetu Gdańskiego

Opracowanie graficzne wystawy i materiałów promocyjnych:

mgr Magdalena Jaszczka

Zdjęcia obiektów:

Arek Smykowski

Wykorzystano zbiory:

Muzeum Uniwersytetu Gdańskiego

Stowarzyszenia Absolwentów WSHM, WSE i Wydziałów Ekonomicznych UG

Składamy podziękowania:

Akademickiemu Centrum Kultury UG

Oddziałowi Digitalizacji Biblioteki Głównej Uniwersytetu Gdańskiego

Stowarzyszeniu Absolwentów WSHM, WSE i Wydziałów Ekonomicznych UG

Zespołowi Pieśni i Tańca Jantar

Wystawa sfinansowana ze środków Uniwersytetu Gdańskiego.

www.muzeum.ug.edu.pl

50-lecie
Uniwersytetu
Gdańskiego

Muzeum
Uniwersytetu
Gdańskiego

Muzea i kolekcje uczelniane stanowią dziś blisko 11 % ogółu instytucji muzealnych w Polsce. Są to jedne z prężniej rozwijających się jednostek znajdujących się w strukturach szkół wyższych, których zadaniem jest zabezpieczanie, gromadzenie i udostępnianie materialnego i niematerialnego dziedzictwa akademickiego. Instytucje te, przechowując miliony obiektów będących częścią światowego dziedzictwa, działają na rzecz jego promowania oraz podejmują liczne inicjatywy wystawiennicze, wydawnicze, naukowe oraz dydaktyczne.

Muzeum Uniwersytetu Gdańskiego (MUG) to nowoutworzona ogólnouczelniana jednostka, której nadrzędnym celem jest gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie oraz udostępnienie przedmiotów związanych z historią i kulturą Uniwersytetu Gdańskiego oraz historią nauki. Obecnie kolekcja Muzeum liczy kilkaset muzealiów (archiwaliów, fotografii, numizmatów, obiektów technicznych, instrumentów naukowych, materiałów ikonograficznych i audiowizualnych), które dokumentują dzieje Uniwersytetu oraz związanych z nim osób - naukowców, pracowników i studentów.

Wystawa czasowa pt. „Droga do Uniwersytetu. Uniwersytet Gdański i jego poprzedniczki 1945-1970” przedstawia wybrane fragmenty historii Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Gdańsku, Wyższej Szkoły Handlu Morskiego, Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Sopocie oraz pierwszy rok działalności Uniwersytetu Gdańskiego. Jest to syntetyczny opis historii uczelni na przykładzie dokumentów, wspomnień i fotografii znajdujących się w zbiorach Muzeum Uniwersytetu Gdańskiego i Stowarzyszenia Absolwentów WSHM, WSE i Wydziałów Ekonomicznych UG. Przedstawione zostały również przejawy kultury studenckiej na przykładzie działalności chóralnej, tanecznej i sportowej przed 1970 r., z której wywodzą się dzisiejsze Akademicki Chór UG, Zespół Pieśni i Tańca „Jantar” oraz Akademicki Związek Sportowy UG.

Dyrektor Muzeum Uniwersytetu Gdańskiego
mgr Marta Szaszkiewicz

Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Gdańsku

Po II wojnie światowej na Wybrzeżu obok Politechniki czy Akademii Lekarskiej - otwarto Pedagogium, którego organizatorem był delegat Ministerstwa Oświaty, dr Jan Schwarz. Już w 1946 r. zostało ono przekształcone w Państwową Wyższą Szkołę Pedagogiczną (PWSP), a następnie w 1952 r. w Wyższą Szkołę Pedagogiczną (WSP). Uczelnia początkowo mieściła się w budynku obecnego V Liceum Ogólnokształcącego przy ul. Polanki. Formalnie od 1947 r. za jej siedzibę służył budynek dawnego seminarium nauczycielskiego przy ul. Jana Sobieskiego 18. Uczelnia w pierwszych latach skupiała się przede wszystkim na kształceniu nauczycieli - najpierw dla szkół podstawowych, następnie średnich. Dopiero od 1954 r. nauczano na poziomie akademickim. Jej ożywiona działalność (w szczególności od połowy lat 50. XX w.) była ważnym czynnikiem dla rozwoju gdańskiej humanistyki i nauk przyrodniczych.

Pracownia Mechaniki w Wyższej Szkole
Pedagogicznej, 1951 r. (Zbiory MUG)

PAŃSTWOWA WYŻSZA SZKOŁA			PEDAGOGICZNA W GDANSKU		
Wydział przyrodniczy Semestr II			Rok akad. 19 50/51 Nr alb. 772		
Nazwisko i imię wykładającego	Typ wykładu, poligonu lub seminarium	Liczba godzin wykładu	Podpisanie egzaminu wst.	Podpisanie egzaminu (zaliczenia)	Uwagi Wzrosty Uwagi
Prof. MacPiliński Józef	Chemia ogólna nieorganiczna	5	<i>JMP</i>	<i>JMP</i>	
Prof. MacPiliński Józef	Łączenia z chemii nieorganicznej	4	<i>JMP</i>	<i>JMP</i>	
Prof. Ina Krynicka Maria	Botanika ogólna	3	<i>IK</i>	<i>IK</i>	
Prof. Ina Krynicka Maria	Łąca. z botaniki ogólnej	3		<i>IK</i>	
Prof. Dr. Pautsch Fryderyk	Zoologia ogólna	3	<i>Pautsch</i>	<i>Pautsch</i>	Zawiedzenie Działu z zaliczenia okresu naukowego
Prof. Dr. Pautsch Fryderyk	Łąca. z zoologii ogólnej	3	<i>Pautsch</i>	<i>Pautsch</i>	
Prof. Dr. Pazdra Olga	Geologia (dynamia) dla biologów	2	<i>Pazdra</i>	<i>Pazdra</i>	

Indeks studentki Wydziału Przyrodniczego Wyższej Szkoły Pedagogicznej, 1950 r. (Zbiory MUG)

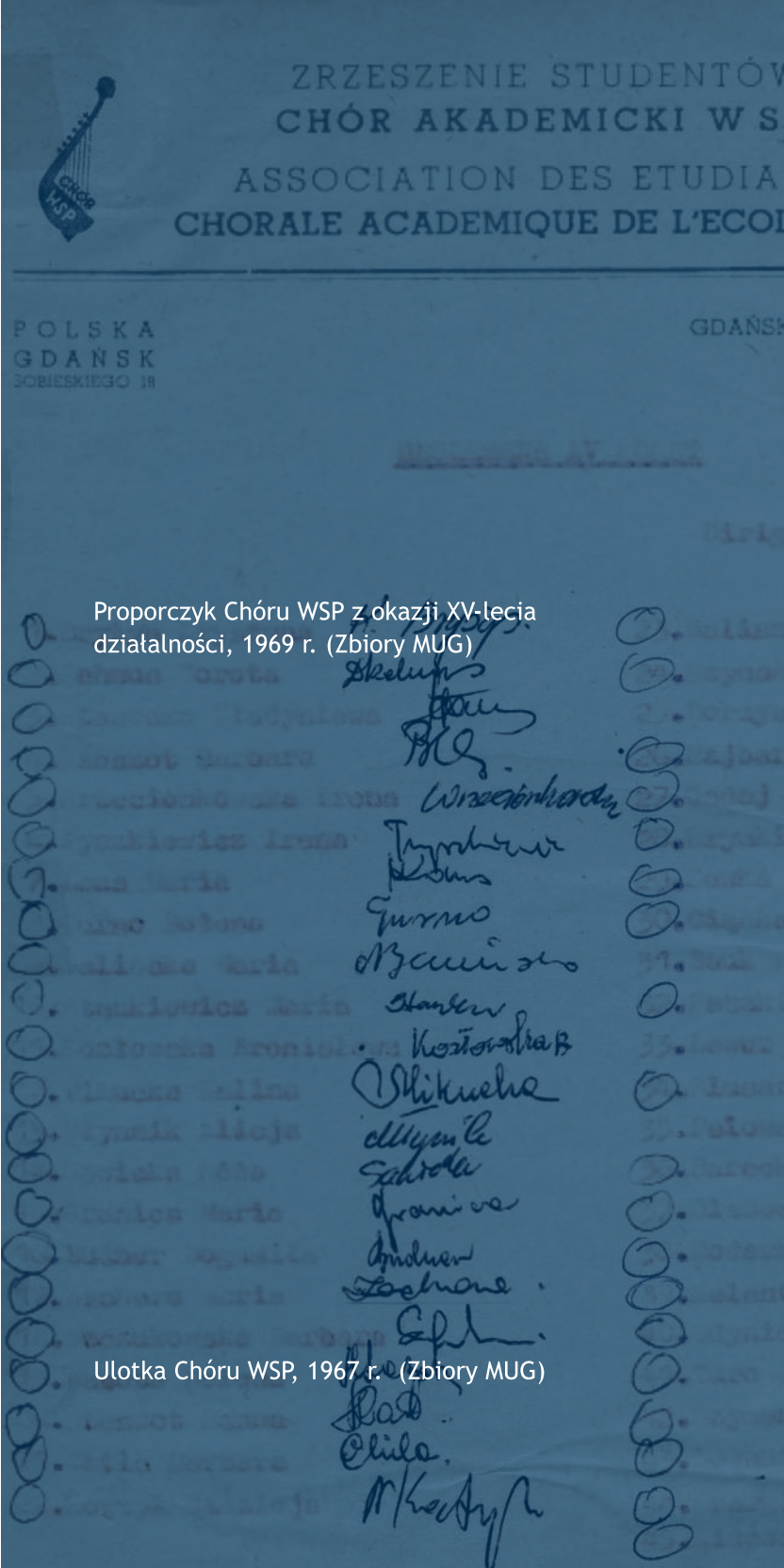
Pieczenie Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Gdańsku, lata 50. XX w. (Zbiory MUG)

Pamiętki Chóru Akademickiego Wyższej Szkoły Pedagogicznej

Jednym z przykładów aktywności kulturalnej studentów WSP był chór założony w 1953 r. Grupa współpracowała z trójmiejskim środowiskiem chóralnym, koncertowała w kraju i zagranicą. Występ chóru uświetnił uroczystą inaugurację pierwszego roku akademickiego Uniwersytetu Gdańskiego. Chór WSP dał początek istniejącemu współcześnie Akademickiemu Chórowi UG.

Fotografia przedstawiająca członków chóru przed budynkiem WSP, lata 50. XX w.
(Zbiory MUG)

Proporczyk Chóru WSP z okazji XV-lecia działalności, 1969 r. (Zbiory MUG)

Ulotka Chóru WSP, 1967 r. (Zbiory MUG)

Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Sopocie - dawna Wyższa Szkoła Handlu Morskiego w Gdyni

Wyższa Szkoła Ekonomiczna (WSE) w Sopocie rozpoczęła działalność w 1945 r., pierwotnie jako Wyższa Szkoła Handlu Morskiego (WSHM) w Gdyni. Była spadkobierczynią Instytutu Morskiego, powstałego w 1942 r. w ramach Tajnego Uniwersytetu Ziemi Zachodnich. Organizatorem WSHM był doc. dr Władysław Kowalenko. Początki szkoły były niezwykle trudne - ze względu na kłopoty lokalowe oraz kadrowe. Brakowało wyposażenia, podręczników, pomocy naukowych i dydaktycznych. Jednak dzięki zapałowi zarówno studentów, jak i pracowników, a także wsparciu finansowemu przekazanemu przez inż. Eugeniusza Kwiatkowskiego, pełniącego po wojnie funkcję Delegata Rządu dla spraw Wybrzeża (i jednocześnie wykładowcy w WSHM), sytuacja zaczęła się stabilizować. W 1947 r. była jedną z najbardziej popularnych uczelni w kraju. WSHM (a od 1951 r. WSE) od początku swojej działalności kładła szczególny nacisk na kształcenie wykwalifikowanych kadr dla sektora gospodarki morskiej.

Budynek Wyższej Szkoły Ekonomicznej
w Sopocie, obecnie Wydział Zarządzania
Uniwersytetu Gdańskiego, lata 60. XX w.
(Zbiory MUG)

Dokumenty Michała Stalskiego, studenta WSHM

Większość studentów pierwszych roczników WSHM edukację na poziomie średnim i wyższym zdobywała w ramach tajnego nauczania w okresie wojny. Konspiracyjna nauka na poziomie akademickim odbywała się m.in. w Instytucie Morskim przy Tajnym Uniwersytecie Ziemi Zachodnich, z którego kadry wywodzili się późniejsi założyciele WSHM. Należeli do nich profesorowie Tadeusz Ocioszyński oraz Władysław Kowalenko, którzy pisemnie poświadczili zdanie przez Michała Stalskiego matury w 1944 r.

Poświadczenie zdania matury w Gimnazjum im. Michała Konarskiego w Warszawie na tajnych kompletach, 1945 r.
(Zbiory Stowarzyszenia WSHM/WSE/Wydz. Ekonomicznych UG).

Książeczka legitymacyjna studenta WSHM, 1946 r.
(Zbiory Stowarzyszenia WSHM/WSE/Wydz. Ekonomicznych UG).

Przeniesienie siedziby WSHM z Gdyni do Sopotu

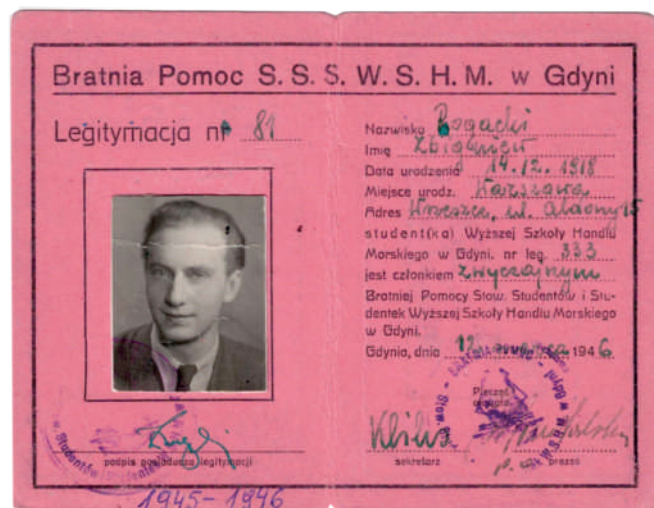
W 1947 r. siedzibę WSHM przeniesiono z Gdyni do Sopotu, do gmachu przy ówczesnej ul. Armii Czerwonej 101 (dziś ul. Armii Krajowej).

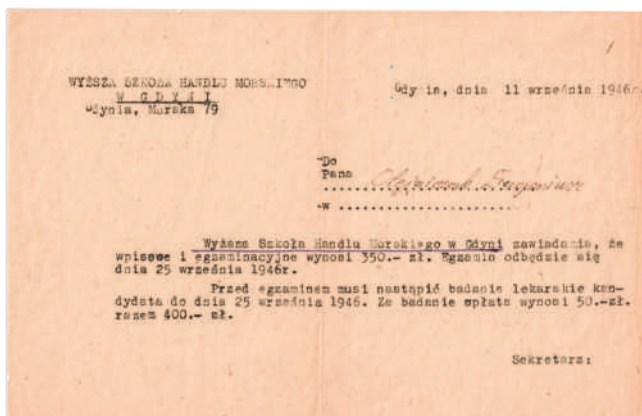
W przeprowadzce tłumnie uczestniczyli studenci WSHM, a całe przedsięwzięcie koordynowali członkowie Bratniej Pomocy tzw. „Bratniaka” działającego przy uczelni od 1946 r.

Niezwykle zaangażowanie studentów w przenoszeniu mebli, książek, pomocy naukowych oraz w organizacji terenu wokół uczelni pozwoliło na szybkie uruchomienie zajęć dydaktycznych w nowym miejscu.

Fotografia przedstawia studentów w popularnych wówczas czapkach studenckich podczas przeprowadzki z Gdyni do Sopotu, maj 1947 r. (Zbiory Stowarzyszenia WSHM/WSE/Wydz. Ekonomicznych UG).

Legitymacja Bratniej Pomocy S.S.S. W.S.H.M w Gdyni, 1946 r. (Zbiory Stowarzyszenia WSHM/WSE/Wydz. Ekonomicznych UG).

Zawiadomiene o opłatach

Po 1945 r. studia były bezpłatne, kandydaci ponosili jednak pewne koszty, jak opłaty wpisowe i egzaminacyjne.

Za wymienioną w dokumencie kwotę 400 zł we wrześniu 1946 r. można było kupić kilkudniowe wyżywienie:

1 kg chleba, 1 kg mąki pszennej, 5 kg ziemniaków, 1 l mleka, 10 szt. jaj i kostkę masła.

Choć z dzisiejszej perspektywy nie wydaje się to wiele, trudne warunki bytowe okresu powojennego powodowały, że koszty nawet podstawowych produktów żywnościowych pozostawały poza zasięgiem wielu studentów.

Zawiadomienie o konieczności wniesienia wpisowego oraz opłaty egzaminacyjnej na rzecz WSHM, 1946 r.

(Zbiory Stowarzyszenia WSHM/WSE/Wydz. Ekonomicznych UG).

Wyższa Szkoła
wpisowe i egzaminacyjne
dnia 25 września 1946r.
Przed egzami
dydata do dnia 25 wrześn
razem 400.- zł.

Czapka studencka z wyszywanym białą nicią godłem Wyższej Szkoły Ekonomicznej, poł. lat 50. XX wieku.
(Zbiory MUG)

Akademicki Związek Sportowy WSHM

Sport, tuż obok organizacji studenckich takich jak „Bratniak” czy „Caritas Academica”, cieszył się wśród studentów ogromną popularnością. W 1947 r. połączono gdański i sopocki AZS powołując AZS „Wybrzeże”, który zrzeszać miał wszystkie trójmiejskie uczelnie. Opiekunem koła sportowego z ramienia WSHM został prof. Tadeusz Pierzchalski. Studenci WSHM odnosili liczne sukcesy w zawodach pływackich, kajakarskich, lekkoatletycznych, w tenisie, piłce nożnej, siatkówce oraz koszykówce. Organizowano również liczne turnieje oraz obozy narciarskie i sportowe.

Zawodnicy WSHM podczas Biegu Narodowego,
1951 r. (Zbiory Stowarzyszenia
WSHM/WSE/Wydz. Ekonomicznych UG)

Członkowie ASZ przy WSHM podczas pochodu pierwszomajowego, 1951 r.
(Zbiory Stowarzyszenia WSHM/WSE/Wydz. Ekonomicznych UG)

Legitymacja członkowska ASZ „Wybrzeże”.
studenta Eugeniusza Olejniczaka, 1947 r.
(Zbiory Stowarzyszenia WSHM/WSE/Wydz. Ekonomicznych UG)

Uniwersytet Gdański

Idea utworzenia na Wybrzeżu wyższej uczelni o profilu humanistycznym zaczęła być rozważana w oficjalnych dyskusjach w połowie lat 50. ubiegłego wieku. Pod uwagę brano kilka wariantów powołania uniwersytetu, z których ostatecznie zwyciężyła koncepcja połączenia Wyższej Szkoły Pedagogicznej oraz Wyższej Szkoły Ekonomicznej. Ukoronowaniem starań w kierunku powstania nowej uczelni było rozporządzenie Rady Ministrów z 20 marca 1970 r., powołujące do istnienia Uniwersytet Gdański, którego pierwszym rektorem został prof. dr hab. Janusz Sokołowski, dotychczas kierujący WSP. Uroczysta inauguracja roku akademickiego 1970/1971 miała miejsce w Teatrze Wybrzeże.

Nowa uczelnia składała się z 6 wydziałów i oferowała 17 kierunków studiów. W pierwszym roku kształciło się na nich 9350 osób, pod kierunkiem 23 profesorów i 49 doktorów habilitowanych.

Uniwersytet Gdański na stałe wpisał się w życie naukowe i społeczne mieszkańców Trójmiasta. W ciągu 50 lat wykształcił kilka pokoleń specjalistów, wzmacniając gdańską wspólnotę akademicką.

Rektor prof. dr hab. Janusz Sokołowski przemawia w czasie pierwszej inauguracji roku akademickiego UG, 1970 r. (Zbiory MUG)

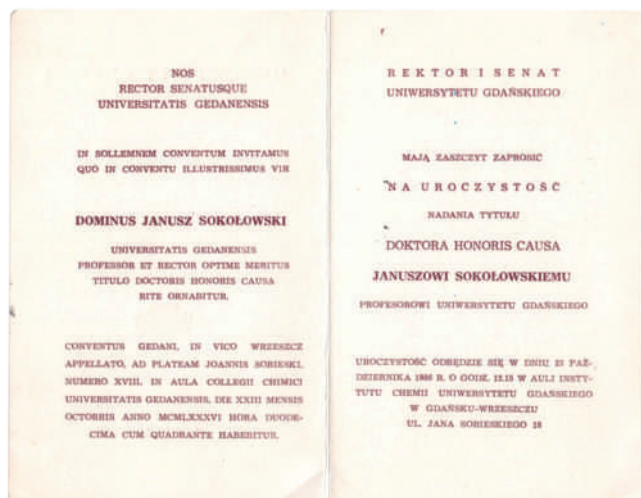
Prof. dr hab. Janusz Sokołowski
(1921-1997)

Pierwszy rektor UG, specjalista w dziedzinie chemii organicznej. W znacznej mierze przyczynił się do powołania Uniwersytetu, łącząc skuteczność organizacyjną z talentami dyplomatycznymi, dzięki którym zjednał przychyłność decydentów dla idei utworzenia uczelni. Jako rektor (pełnił tę funkcję przez 4 kadencje) zapewnił jej rozwój naukowy i organizacyjny.

W 1981 r. został uhonorowany tytułem doktora honoris causa UG.

19 marca 2021 r. jego imieniem został nazwany jeden z gdańskich tramwajów.

Pieczętka z podpisem rektora prof. dr hab. Janusza Sokołowskiego (Zbiory MUG)

ŚRODOWISKOWA INAUGURACJA
ROKU AKADEMICKIEGO

Zaproszenie na uroczystość nadania tytułu doktora honoris causa, 1981 r.
1970/71
(Zbiory MUG)

W GDAŃSKU

ZWIĄZANA Z POWOŁANIEM UNIwersYTETU

GDAŃSKIEGO

Logo Uniwersytetu Gdańskiego

Pierwszy znak graficzny Uniwersytetu Gdańskiego pojawił się na pamiątkowym medalu wybitnym z okazji powstania uczelni w 1970 r. Emblemat UG z herbem miasta został zaprojektowany przez Wiktora Tołkina - artystę rzeźbiarza i architekta. Projekt składał się z inicjałów nazwy uczelni i nawiązywał do marynistycznych tradycji regionu. Litera "U" odpowiadała łodzi, zaś litera "G" wizualizowała maszt. Logo zaproponowane przez artystę stało się oficjalnym znakiem uniwersytetu.

Pamiątkowy medal wybitny przez Mennicę Państwową z okazji założenia Uniwersytetu Gdańskiego, 1970 r. (Zbiory MUG)

Przypinki przedstawiające logo Uniwersytetu Gdańskiego w latach 1970-2020. (Zbiory MUG)

Zespół Pieśni i Tańca „Jantar”

Zespół Pieśni i Tańca „Jantar” (początkowo pod nazwą Zespół Pieśni i Tańca UG) powstał w 1970 r. kontynuując tradycje grupy działającej w WSP. Zespół prezentując swój bogaty repertuar na licznych festiwalach w Polsce i zagranicą popularyzował polski folklor m.in. z regionu kaszubskiego, lubelskiego, krakowskiego, łowickiego i rzeszowskiego.

Warto wspomnieć, że również przy WSHM w latach 1949-1952 działał Studencki Zespół Tańca, do którego należała grupa muzyczna, taneczna oraz recytatorska. Zespół występował na okolicznościowych festiwalach prezentując folklor kaszubski.

Zespół podczas występu we Wdzydzach Kiszewskich, lata 70. XX w. (Zbiory MUG)

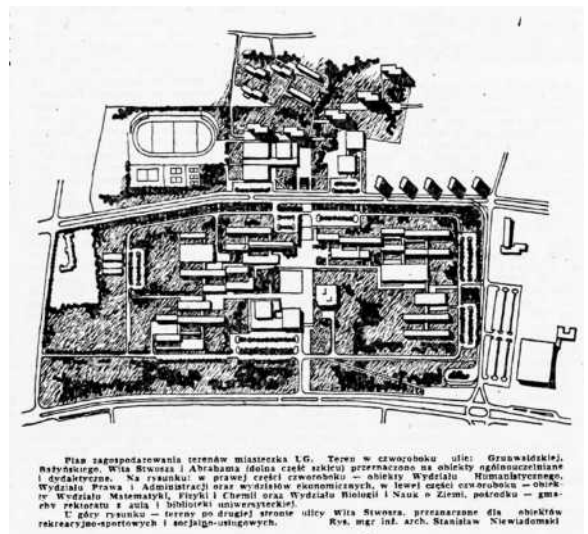
Przypinka z pierwszym logo Zespołu Pieśni i Tańca (Zbiory MUG)

Projekt kampusu Uniwersytetu Gdańskiego

Pierwszy projekt budowy miasteczka uniwersyteckiego zakładał utworzenie nowoczesnego i w pełni wyposażonego kompleksu na terenie o powierzchni 32 ha. Pierwotnie zakładano budowę czterech nowych wydziałów oraz gmachu biblioteki uniwersyteckiej, rektoratu, dużej auli i kompleksu sportowego. Niestety m.in. ze względu na trudną sytuację finansową budowa kampusu uniwersyteckiego została wstrzymana na... 20 lat.

Prof. Henryk Jabłoński - Przewodniczący Rady Państwa wmurowuje Akt Erekcyjny budynku Wydziału Humanistycznego, 1970 r. (Zbiory MUG)

Ilustracja prasowa przedstawiająca plan miasteczka uniwersyteckiego, który w swoim założeniu miał być nowoczesnym kompleksem dydaktyczno-naukowym z zapleczem socjalno-usługowym. („Głos Wyrbrzeża”, 30 września 1972 r.)

Drewniana figura żubra jest prezentem, który w dowód uznania słuchacze pierwszego roku Pedagogium podarowali dyrektorowi Janowi Szwarcowi w dniu jego imienin w czerwcu 1946 r. (Zbiory MUG)

Dr Jan Szwarz (Schwarz, 1901-1988) był pedagogiem, psychologiem oraz założycielem i dyrektorem Państwowego Pedagogium w Gdańsku, a następnie Wyższej Szkoły Pedagogicznej.

Muzeum jest otwarte na współpracę ze wszystkimi jednostkami uczelnianymi oraz osobami prywatnymi w zakresie zabezpieczania obiektów i wspomnień oraz wspólnej działalności promującej dziedzictwo Uniwersytetu Gdańskiego.

Zapraszamy do kontaktu wszystkich zainteresowanych historią uczelni.

50-lecie
Uniwersytetu
Gdańskiego

Wystawa zorganizowana
w ramach obchodów 50-lecia
Uniwersytetu Gdańskiego.

